

Ο θάνατός σου η ζωή μου Οι άνθρωποι «εξελίχθηκαν να αλληλοσκοτώνονται»

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Μαζικός τάφος από τον πόλεμο στη Βοσνία. Η βία μεταξύ ανθρώπων έχει μειωθεί στις σύγχρονες κοινωνίες, δεν έχει όμως εκλείψει. (Φωτογραφία: ΑΠΕ)

Μαδρίτη

Η θεωρία ότι η βία μεταξύ ανθρώπων είναι αποτέλεσμα κοινωνικών παραγόντων φαίνεται να αποδυναμώνεται από μεγάλη ανθρωπολογική μελέτη, η οποία δείχνει ότι οι άνθρωποι κληρονόμησαν από τους προγόνους τους την τάση να αλληλοσκοτώνονται. Τα ευρήματα, όμως, τίθενται υπό αμφισβήτηση.

Η μελέτη, η οποία δημοσιεύεται στο *Nature*, εξετάζει τις εξελικτικές ρίζες της θανάσιμης βίας μεταξύ 1.000 θηλαστικών, και διαπιστώνει ότι η πιθανότητα φόνου είναι συγκρίσιμη με αυτή που θα περίμενε κανείς με βάση τη θέση μας στο εξελικτικό δέντρο.

Οι ερευνητές εκτιμούν ότι, μεταξύ των πρωτόγονων *Homo sapiens*, η πιθανότητα

φόνου ήταν τουλάχιστον έξι φορές μεγαλύτερη σε σχέση με το μέσο θηλαστικό, αν και η πιθανότητα αυτή δείχνει να έχει μειωθεί στις σύγχρονες, αστυνομευόμενες κοινωνίες.

Παρά το υψηλό ποσοστό φόνων, πάντως, οι άνθρωποι δεν κερδίζουν το ρεκόρ βίας: στις σουρικάτες της Αφρικής, το ποσοστό των θανάτων που οφείλονται σε άλλες σουρικάτες φτάνει το εντυπωσιακό νούμερο του 20%.

Επιπλέον, οι συντάκτες της μελέτης αναγνωρίζουν ότι η βία μεταξύ ανθρώπων δεν είναι μόνο εξελικτικό φαινόμενο, και επομένως υπάρχει μεγάλο περιθώριο για τον περιορισμό της. «Οι άνθρωποι είναι ηθικά ζώα, και αυτό είναι κάτι από το οποίο δεν μπορούμε να δραπετεύσουμε» δήλωσε στην εφημερίδα Independent ο Χοσέ Μαρία Γκόμεζ του Πανεπιστημίου της Γρανάδας στην Ισπανία, πρώτος συγγραφέας της δημοσίευσης στο Nature.

Ο Γκόμεζ και οι συνεργάτες του θέλησαν να εξετάσει το κατά πόσο είναι κληρονομική η θανάσιμη βία στα θηλαστικά. Η ερευνητική ομάδα εξέτασε τη διαθέσιμη βιβλιογραφία για 1.024 είδη θηλαστικών και επιπλέον συνέλεξε αρχαιολογικά, ανθρωπολογικά και άλλα δεδομένα για τη βία μεταξύ ανθρώπων από την προϊστορία μέχρι σήμερα.

Η ανάλυση δείχνει να επιβεβαιώνει την αρχική υποψία ότι η φονική βία είναι κληρονομήσιμη, τουλάχιστον εν μέρει: από στατιστική άποψη, όσο πιο βίαιοι είναι οι συγγενείς ενός είδους, τόσο πιο βίαιο τείνει να είναι το είδος αυτό. Σε γενικές γραμμές, τα υψηλότερα ποσοστά φόνων καταγράφονται σε κοινωνικά είδη που προστατεύουν την περιοχή τους.

Στην περίπτωση των ανθρώπων που ζούσαν σε μικρές κοινότητες από τα 50 μέχρι τα 10 χιλιάδες χρόνια πριν, το ποσοστό των ανθρώπων που σκοτώνονταν από άλλους ανθρώπους εκτιμήθηκε στο 2%, αριθμός που βρίσκεται πολύ κοντά στο ποσοστό που θα περίμενε κανείς με βάση τη θέση μας στο εξελικτικό δέντρο.

Αυτό, όμως, άλλαξε με την πάροδο του χρόνου, καθώς οι ανθρώπινες κοινωνίες γίνονταν όλο και μεγαλύτερες και πιο οργανωμένες.

Την περίοδο του Μεσαίωνα, το ποσοστό φόνων στην Ευρασία εκτινάχθηκε στο 12%. Αργότερα όμως μειώθηκε καθώς τα κράτη άρχισαν να γίνονται πιο νομοταγή. Σήμερα, υπολογίζεται γύρω στο 1,3%, πολύ κάτω από ό,τι θα προέβλεπε κανείς με βάση την εξελικτική μας ιστορία.

Τα ευρήματα της μελέτης είναι ευλογοφανή, ωστόσο ανεξάρτητοι ανθρωπολόγοι που κλήθηκαν να τη σχολιάσουν στο δικτυακό τόπο του περιοδικού Science

εμφανίστηκαν επιφυλακτικοί.

Το βασικό επιχείρημά τους είναι ότι τα δεδομένα της μελέτης προέρχονται από πολλές, εντελώς διαφορετικές πηγές, και είναι σε πολλές περιπτώσεις αποσπασματικά.

Οι ανεξάρτητοι ειδικοί επισήμαναν ακόμα ότι η μελέτη δεν κάνει κανένα διαχωρισμό ανάμεσα σε διαφορετικές μορφές φονικής βίας. Για παράδειγμα, η βρεφοκτονία είναι διαδεδομένη στους χιμπατζήδες, ενώ μεταξύ των ανθρώπων ο φόνος ενηλίκων είναι μακράν πιο συνηθισμένος.

Ο Γκόμεζ παραδέχεται ότι αυτό είναι «το μεγαλύτερο πρόβλημα» της μελέτης, το οποίο οφείλεται κυρίως στην έλλειψη διαθέσιμων δεδομένων.

Ο ερευνητής επιμένει παρόλα αυτά στο βασικό συμπέρασμα της έρευνας για το ρόλο της Εξέλιξης στη φονική βία.

«Η βία», γράφει ο Γκόμεζ και οι συνεργάτες του, «μπορεί να θεωρηθεί προσαρμοστική στρατηγική, η οποία ευνοεί την αναπαραγωγική επιτυχία του δράστη όσον αφορά τους σεξουαλικούς συντρόφους, την κοινωνική θέση ή τους φυσικούς πόρους».

Με άλλα λόγια, η βία μεταξύ ανθρώπων συχνά ευνοεί την επιβίωση του δράστη και των απογόνων του.

Είναι μια σκληρή αλήθεια, την οποία όμως έχουμε το περιθώριο να αντιμετωπίσουμε.

Βαγγέλης Πρατικάκης

Πηγές: Newsroom ΔΟΛ- news.in.gr